

Vadai István (1960–2018)*

Kedves Pista,

jó huszonöt évvel ezelőtt egy felvételi-előkészítő szemináriumon találkoztunk először. Sejtlemem sem volt, ki az a kis termetű, bajuszos ember, aki bejön a terembe duplán felhajtott ingmandzsettával, és szelíd mély hangon Villonról és a verstanról tart órát, olyat, hogy hazafelé ballagva azt éreztem, igazán nem volt kár ezért a szombatért. Emlékszem, hogy beszéltél a *Quatrain*ről. Emlékszem rá, hogy hosszan elmélkedtél, miért nem készültek ehhez a szöveghez igazán jó fordítások, hogy mennyire fontos, hogy a Pontoise helynév rímpozícióban szerepeljen. És az óra vége felé – most blöffölök, nincsenek pontos emlékeim, de ismerlek, és nyakam rá, hogy a vége felé történt – elmondtad a saját fordításodat is, mely ezt a csorbát kiköszörüli. Ez az első emlékem rólad, és messze nem a legfontosabb. Eszembe sem jutott volna, ha nem így alakul.

De így alakult.

És első találkozásunk emléke immár nemcsak emlék. Hanem egy nagyon *erős érv* mellett, hogy milyen jó tanár voltál. Számomra teljesen ismeretlenül, nem a nagy professzor mítoszának előnyével tanítottál, és olyan szuggesztíven, hogy huszonöt év után emlékszem a szavaidra.

Később még nagyon sok órára jártam és nagyon sokat tanultam tőled. És amikor órákon kívül találkoztunk, akkor sem kevesebbet. Sőt.

Volt, amit viszont sohasem tudtál megtanítani. Azt, ahogy tanítani tudsz. Azt, hogy a problémát érthetően, sőt félreérthetetlenül vázold föl, hogy egyes részei a szükséges és elégséges módon jellemezve kerüljenek elő, hogy a rá adott válaszod stabilan álljon, vagy a jól feltett kérdés, melyre esetleg még nem tudsz megfelelni, választ keressen a hallgatód fejében. Hogy elhited, hogy az egész régi magyar filológia csupa-csupa keresnivaló. Hogy érdekesnek tűnjék a históriás ének, sőt egyenesen Tinódi olysvalakinek is, akinek e tárgynál semmitmondóbb dolog nem is létezik. Igen, magamról beszélek – ha te nem vagy, nem azt tanítom és nem azt kutatom, amit. Lehet, hogy nem is tanítanék és nem is kutatnék egyáltalán.

Azt hiszem, azért tanítottál így, mert alapvetően mindent érteni akartál. Nem létezett számodra megválaszolhatatlan kérdés, legföljebb rosszul és rosszkor föltett. Újra és újra megvizsgáltad a tárgyat, nem nyugodtál, míg nem tudsz olyan kérdést találni, mely megválaszolásával új adatot találsz, amely végül mindent megvilágít.

* Elhangzott Vadai István temetésén Szegeden, 2018. február 21-én.

„A kis crux megoldja a nagy cruxot.”

„Szóban kettő – írva négy.”

„Lant ólomból.”

Azoknak, akik itt állunk, aligha kell megmagyarázni, mi a másik ok, ami nagy tanárrá tett téged. Az, hogy nagy tudós voltál: filológiai, textológiai ügyekben megkerülhetetlen elme, igazi nemes tekintély. A költészettörténet volt az igazi tereped, szerzőtől függetlenül hazai pálya. Az, ahogy egyedi eseteket megoldottál, adatok fegyelmezett összerendezésével és azok bölcs, egyszersmind szellemes értelmezésével, az eredménytől függetlenül is érdekfeszítő gondolatmenetek voltak. Ha viszont együtt nézzük azt a sok mindent, amit tőled olvashattunk, a zseniálisnál pontosabb jelzőt aligha találhattunk.

Erős egyéniség voltál, és kíméletlen vitapartner. Mély hangú kedélyességedet jó páran fel tudtuk bősztíteni. Kaptunk is a fejünkre, és általában nem érdemtelenül. Számos ilyen esetre emlékszem és arra is, amikor már napokkal később telefonálunk és legalább öt új érveléssel bizonygatod, hogy miért is volt igazad. Esetleg – persze lényegesen ritkábban – fordítva.

Szörnyen gyorsan és hirtelen történt ez a szörnyűség veled. Lehetetlen vele mit kezdeni. Hallom a hangodat, látom, ahogy babralsz a bajszoddal, várom, hogy egyre hevesebben csináld, mert valószínűleg nem a lényegről beszélek, nem tudlak a szükséges és elégséges módon jellemezni. Csak történetek jutnak eszembe rólad, versek és szövegek, heves vitatkozások, nagy nevetések, fontos előadások, hosszú vonatutak – erről meg most az, hogy soha nem tudtam megakadályozni, hogy el ne mondd előre, mivel készültél egy konferenciára.

Hosszan tudnám dicsérni a hatalmas filoszt, aki voltál, órákig méltathatnám a nagyszerű tanárt, a támogató mentort, a kíméletlen vitázót, a tényekhez makacsul ragaszkodó realistát. Tehetném, de túlfutnék a szükségesen, és nem érném el az elégséget.

Csak igazmondással halogatnám az elkerülhetetlen búcsúzást.

Mert alighanem nem kellek én ahhoz, hogy szükséges és elégséges módon jellemezzem légy. Ott viselted magadon mindig. És aztán mulhatatlanul odakapcsoltál hozzá egy határozott névelőt. Mert, Pista, te voltál A Vadai.

Nyugodj békében!

Pap Balázs

Szerzőink figyelmébe

2018-tól az MTA BTK Irodalomtudományi Intézete új címléírasi (jegyzetelési, hivatkozási és bibliográfiai) **rendszer**t alkalmaz valamennyi kiadványában (intézeti folyóiratok, könyvsorozatok, a Reciti Kiadó kötetei, egyedi kiadványok). Első ízben kerül sor arra, hogy az irodalomtudományi szakma kiterjedtebb publikációs termése egységes dokumentálási eljárásokat érvényesítve jelenjék meg.

A címléírasi rend alapjául a *Chicago Manual of Styles* jelenleg érvényes 16. kiadásában összefoglalt bibliográfiai rendet választottuk, a magyar tipográfiai gyakorlat és szakmai tradíció megkívánta csekély változtatásokkal. A választást a következő megfontolások indokolták:

- a *Chicago* a világ egyik legerjedtebb címléírasi rendje, amelynek alkalmazásával a magyarországi irodalomtudományi szakmának a nemzetközi technológiai rendekbe való természetesen beilleszkedése erősödhet;
- a *Chicago* a világ egyik legtámogatottabb címléírasi rendje, amelynek alkalmazása lehetővé teszi, hogy a tanulmányok, tanulmánykötetek, monográfiák és szövegkiadások elkészítése – ma már messzemenően elvárható módon – bibliográfiai szoftverek támogatásával történhessen (bibliográfiai szoftver használata a 35 év alatti intézeti kutatók számára 2018 januárjától kötelezettség);
- az egységes intézeti címléírasi rend lehetővé teszi, hogy a bibliográfiai dokumentálás feladatához az interneten elérhető adatbázisokat (könyvtárkatalogusokat, repozitóriumokat stb.) minél teljesebb körűen kihasználhassuk; az intézeti címléírasi rendben való adatkinyerést és a bibliográfiai szoftverek számára való adatletöltést az intézet bibliográfiai portálja is támogatni fogja.

Az Irodalomtudományi Intézet új, egységes címléírasi rendjének dokumentációja a következő címen érhető el:

<http://www.iti.mta.hu/szabvany-iti.pdf>

Az Irodalomtörténeti Közlemények szerkesztősége 2018-tól *csak a fenti szabályzat szerint jegyzetelt tanulmányokat fogadja el*.

A címléírasi szabvány alkalmazását megkönnyítendő a Zotero és az EndNote X7 bibliográfiakezelő szoftverekhez stílusfájlokat készítettünk:

<http://iti.btk.mta.hu/hu/21-hirek/404-az-irodalomtudomanyi-intezet-uj-cimleirasi-rendje>

Kérjük, a stílusfájl alkalmazása során szerzett tapasztalataikat osszák meg velünk.

Megjelent számaink teljes szövege az Interneten!



Az **ItK 2001 óta** megjelent számainak teljes tartalma folyamatosan elérhetővé válik honlapunkon a nyomtatott kiadással megegyező, szövegesen kereshető PDF fájlokban!

(Az online megjelenés néhány hónappal késleltetett.)



Honlapunkon a magyarországi latin nyelvű irodalommal foglalkozó testvérkiadványunk, a **Camoenae Hungaricae** megjelent számai is egészükben elérhetők.

Honlapunk címe:

<http://itk.iti.mta.hu>



Tájékoztatjuk továbbá arról, hogy az **ItK** alapításától, **1891-től 2000-ig** megjelent teljes tartalmát ugyancsak digitalizálták. E korábbi lapszámok kétrétegű (faksimile és automatikus OCR) PDF formátumban a következő címen érhetők el:

<http://epa.oszk.hu/00000/00001>

Új könyvek

ITTZÉS Gábor szerk. *Viszály és együttélés: Vallások és felekezetek a török hódoltság korában.* Budapest: Universitas Kiadó, 2017.

PÁZMÁNY Péter. *Megrostálás (1609).* Sajtó alá rendezte és a jegyzeteket írta BÁTHORY Orsolya. Pázmány Péter Művei, 9. Kritikai kiadás. Budapest: Universitas Kiadó, 2017.

Előkészületben

AJKAY Alinka. *„inkább magyarul”: Az 1808-as tübingeni pályázat a magyar nyelvről.* Budapest: Universitas Kiadó, 2018.

DOMOKOS Mariann és GULYÁS Judit szerk. *Az Arany-család kéziratos mesegyűjteménye és Arany László „Eredeti népmesék” kiadása.* Budapest: MTA BTK–OSZK–Universitas Kiadó, 2018.

GARADNAI Erika. *A felső-magyarországi hitvita (1663–1672): Sámbar Máttyás, Póssaházi János, Matkó István és Czeglédi István polémiája.* Budapest: OSZK–Universitas Kiadó, 2018.

MAGYAR Balázs Dávid. *Kálvin János a házasságról, családról és szexualitásról.* Budapest: Universitas Kiadó, 2018.

PAPP Ingrid. *Biblikus cseh nyelvű gyászbeszéddek a 17. századi Magyarországon.* Budapest: Universitas Kiadó, 2018.

A fenti könyvek kedvezményesen megrendelhetők: www.prosperod.hu

A kiadvány a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával készült.



A folyóirat megjelenését támogatta:
Nemzeti Kulturális Alap
www.nka.hu



Nemzeti Kulturális Alap

A folyóiratot az MTMT indexeli és a REAL archiválja.



A kiadásért felel az Universitas Könyvkiadó igazgatója, Hargittay Emil
(Universitas Kulturális Alapítvány, 1193 Bp., Csokonai u. 12.)
A folyóirat főszerkesztője: Kecskeméti Gábor, felelős szerkesztője: Csörsz Rumen István
Korrektor: Bretz Annamária
Tördelte: Szilágyi N. Zsuzsa
Borítóterv: Szentés Éva
A folyóirat megjelenik évente hatszor.
Budapest, 2018.
A nyomdai munkálatokat a Kódex Könyvgyártó Kft. nyomdaüzeme végezte.

HU ISSN 0021-1486 (nyomtatott kiadás)
HU ISSN 1588-0834 (elektronikus kiadás)

Terjeszti az Universitas Könyvkiadó.
Előfizethető a kiadó által kiállított átutalási számla kiegyenlítésével (számla a szerkesztőség címén kérhető: 1118 Budapest, Ménesi út 11–13.). Az előző évi előfizetők a kiadótól automatikusan megkapják a tárgyévi előfizetési felhívást és a számlát.
Példányonként megvásárolható a jelentős tudományos könyvesboltokban és az egyetemi jegyzetboltokban.

Egy szám ára: 1225 Ft
Éves előfizetési díj: 7350 Ft